

**Aleš Opekar: *Poznámky k teorii a dějinám populární hudby. Periodizace.*
FFMU Brno 2010/2011**

různá kritéria periodizace vývoje hudby, každá má výhody i nevýhody
žádná nemá globální platnost vzhledem k nerovnoměrnosti vývoje
prolínají se různá označení

členění do období dle obecných kulturních epoch
(platné zejména pro výtvarné umění, architekturu ap.):
Nejstarší historie pravěk - 800

Období románské 800 – 1200

Potulní jokulátoři, žakéři
Rytířský zpěv:
Bernard de Ventadorn
Adam de la Halle
Frauenlob

Období gotiky 1200 – 1400

Lidové tance (saltarelo, czaldy waldy, estampida)
Pijácké písně

Období renesance 1400 – 1600

Palestrina
Lasso (Serenada – „Má milá krásná támo, já píseň chtit vám pět“)

Období baroka 1600 - 1750

Barokní suita tanců:
Ouvertura
Branle
Sarabanda
Gavota
Bouree
Menuet

Období klasicismu 1750 – zač. 19. st.

Vaudeville (voix de ville)
Ballad – opera
Singspiel

Období romantismu – 19. st.

Josef Lanner
Johann Strauss otec (+ 1849) ----- Josef (+ 1870)
.....**Johann ml. (+ 1899)**
..... Eduard (+ 1916), Johann (+ 1939)

Období moderních uměleckých směrů – konec 19. st. a 20. st. (symbolismus,
impresionismus, expresionismus..., v populární hudbě nástup a vliv jazzu)

Období postmoderního prolínání – od pol. 60. let 20. st. a 21. st.

periodizace vývoje evropské hudby **Vladimíra Helferta** (1938)
dle logiky hud. vývoje (proměny jednotlivých slohových principů):

- 1) monodiální sloh řecký a orientální (v Ev. cca do 6.stol.)
- 2) monodiální sloh chorální (7.-2.pol.10.stol.)
- 3) monodiální sloh světský - truvěři a trubadůři (konec 10.- 2.pol.13.stol.)
- 4) polymelodický sloh (konec 13.st.-2.pol.16.st.)
- 5) melodicko-hmonický sloh (konec 16.-zač.20.stol.)

periodizace dle výrobních způsobů, které lze přibližně situovat všude na světě, byť v jiných časových relacích (**Jaromír Černý**):

- 1) počátky a vývoj hu v prvobytně pospolné spol.
- 2) hu v třídních společnostech starověku [-4.tisíciletí do + 4.stol.n.l.]
- 3) období feud. spol. a výrob. vztahů do konce 18.st.
- 4) období kapitalismu - působení i na mimoev. kultury
- 5) koexistence kapitalismu a socialismu od 1917

obecné historické členění, pro kulturu jen pomocné:

starověk	středověk	novověk
konec.	1492	
Říma	objevení Ameriky	

slohy románský x gotický x renesanční x barokní, klasicistní x romantický x moderní směry
--- nepřesná aplikace na světovou hudbu
ale označení období gotiky (a ne přímo gotická hudba) může být užitečnou pomůckou

(stratifikace na artifiční hudbu (AH) a nonartifiční hudbu (NaH)

– zjevná až od 19. st. a hlavně od 20. st.

NaH je historicky primární, a je-li historicky primární, pak musíme zaměřit pozornost i před 19. st

v zásadě vzato, v průběhu celého vývoje hudby (a ta je tu zřejmě tak dlouho as člověk)

je AH kvantitativně jednoznačně v menšině

můžeme sledovat různé linie hudebního vývoje, které směřují k lehké zábavě, tanci, ať jsou původu lidového nebo umělého

pro naše účely stanovme stručnou periodizaci vývoje populární hudby
dle hlediska převládajících prvků hudebního jazyka:

tradiční populární hudba – stejný hudební jazyk jako AH od počátků hudby do nástupu jazzu

(celosvětově převládá cca do 20. let 20. st., ale pokračuje do současnosti)

moderní populární hudba – hudební jazyk ovlivněn afroamerickou hudebností a estetikou (jazz, taneční pop, rock...), patří sem i mnoho projevů hraničních (např. folk s hodně lidovými bělošskými východisky)

celosvětově jde zejména od přelomu 19. a 20. st., vrcholí v 60. letech 20. st.

postmoderní populární hudba (resp. populární hudba v postmoderní éře) – konec vertikálního návazného vývoje stylů a žánrů, čerpání ze zdrojů napříč časem a místem, zárodky od 60. let 20. století, hlavní éra pak od 90. let 20. století